

این شماره نشریه مطالعات ایرانی (*Iranian Studies*, Vol 39, 2006) حاوی پنج مقاله است و دوازده نقد و بررسی کتاب. مقاله اول را بابک الهی استاد زبان انگلیسی مؤسسه روچستر نوشته است. عنوان مقاله «در تعبیر خود: زبان و هویت در خاطرات زنان امریکایی ایرانی تبار» است. فی الواقع در این جستار به زنان امریکایی ایرانی تبار پرداخته شده است که خاطرات بازگشت به ایران را نوشته و منتشر کرده‌اند. یکی از هدف‌های بابک الهی از بررسی این روکرد این است که این خاطرات در خصوص زبان به منزله عنصری کلیدی در هویت فرهنگی و جوه مشترکی دارند. این خاطره‌نویسان که ماجرای سفرهای خود بین ایران و ایالات متحده را روایت می‌کنند ترجمه‌ای از خود در پهنای مرزهای زبان ارائه می‌کنند.

مقاله دوم را دواین جی. استوارت نوشته است. این مقاله به واقع رویکردی است به نقش علمای شیعه جبل عامل و نقش آنان در بنیان دولت صفویه در قرن شانزدهم و هفدهم میلادی. علمای شیعه جبل عامل با طرح عقاید مخالف حکومت عثمانی و از یک‌ها دیالوگ وسیعی را با مردم ایران در خصوص اسلام شیعی آغاز کردند و در ایران ادبیات شیعه را هم به زبان عربی و هم فارسی بسط دادند. گفتنی است که جبل عامل یا جبل عامله ناحیه‌ای حاصلخیز در لبنان جنوبی است که از رود لیطانی به سوی جنوب تا حدود فلسطین ممتد است. این ناحیه از مراکز عمده تشیع بوده و هست و علمای شیعه به عاملی شهرت دارند. مانند بهاء‌الدین عاملی، معروف به شیخ بهایی - (برای اطلاع

Iranian Studies

Journal of the International Society for Iranian Studies

EDITOR

Homa Katouzian, *University of Oxford, UK*

ASSISTANT EDITORS

Dominic Brookshaw, *McGill University, Canada*

Hossein Shahidi, *American University of Beirut, Lebanon*

BOOK REVIEW EDITORS

Rudi Matthee (History), *University of Delaware, USA*

Cyrus Shayegh (Social Science), *American University of Beirut, Lebanon*

Kamran Talattof (Literature and Culture), *University of Arizona, USA*

ADVISORY COUNCIL

Iraj Afshar, *Tehran, Iran*; **Shahrough Akhavi**, *University of South Carolina, USA*; **Abbas Amanat**, *Yale University, USA*; **Ahmad Ashraf**, *Columbia University, USA*; **Ali Banuazizi**, *Boston College, USA*; **Juan Cole**, *University of Michigan, USA*; **Farhad Daftary**, *Institute of Isma'ili Studies, UK*; **Stephen Dale**, *Ohio State University, USA*; **Richard Davis**, *Ohio State University, USA*; **Mansoureh Ettehadieh**, *Tehran University, Iran*; **Bert Fragner**, *Institut für Iranistik, Austria*; **John Gurney**, *University of Oxford, UK*; **William Hanaway**, *University of Pennsylvania, USA*; **Robert Hillenbrand**, *University of Edinburgh, UK*; **Bernard Hourcade**, *CNRS, France*; **Farhad Kazemi**, *New York University, USA*; **Paul Luft**, *University of Durham, UK*; **Robert McChesney**, *New York University, USA*; **Vanessa Martin**, *University of London, UK*; **Charles Melville**, *University of Cambridge, UK*; **Nasrin Rahimieh**, *UC Irvine, USA*; **Reza Sheikholeslami**, *University of Oxford, UK*; **Maria E. Subtelny**, *University of Toronto, Canada*; **Ehsan Yarshater**, *Columbia University, USA*.

EDITORIAL BOARD

Fariba Adelkhah, *CERI/Sciences-Po, France*; **Janet Afary**, *Purdue University, USA*; **Touraj Atabaki**, *University of Amsterdam and International Institute of Social History*; **Ali Banuazizi**, *Boston College, USA*; **Hossein Bashirieh**, *Tehran University, Iran*; **Stephanie Cronin**, *University of Northampton, UK*; **Elton Daniel**, *University of Hawaii, USA*; **Touraj Daryaei**, *California State University, Fullerton, USA*; **Masashi Haneda**, *University of Tokyo, Japan*; **Franklin Lewis**, *University of Chicago, USA*; **Mina Marefat**, *Library of Congress, USA*; **Sayed Askar Mousavi**, *Ministry of Higher Education, Afghanistan*; **Negin Nabavi**, *Princeton University, USA*; **Hamid Naficy**, *Rice University, USA*; **Mohammad Nafissi**, *London Metropolitan University, UK*; **Jürgen Paul**, *Martin Luther Universität, Halle, Germany*; **Rahim Shayegan**, *UCLA, USA*; **Marta Simidchieva**, *York University, Canada*; **Pricilla Soucek**, *New York University, USA*; **Mohamad Tavakoli-Targhi**, *University of Toronto, Canada*.

Back Issues, Taylor & Francis retains a three year back issue stock of journals. Older volumes are held by our official stockists: Periodicals Service Company <<http://www.periodicals.com/tandf.html>> 11 Main Street, Germantown, NY 12526, USA to whom all orders and enquiries should be addressed. Telephone: +1 518 537 4700; Fax: +1 518 537 5899; E-mail: psc@periodicals.com <<mailto:psc@periodicals.com>>

Business correspondence, including orders relating to subscriptions and sample copies, should be addressed to: T&F Customer Services, T&F Informa UK Ltd, Sheepen Place, Colchester, Essex CO3 3LP, UK. Tel: +44 (0)20 7017 5544; Fax: +44 (0)20 7017 5198.

ISSN 0021-0862

© 2006 The International Society for Iranian Studies

CONTENTS

ARTICLES

- BABAK ELAHI *Translating the Self: Language and Identity in Iranian-American Women's Memoirs* 461
- DEVIN J. STEWART *An Episode in the 'Amili Migration to Safavid Iran: Husayn b. 'Abd al-Samad al-'Amili's Travel Account* 481
- KHATEREH SHEIBANI *Kiarostami and the Aesthetics of Modern Persian Poetry* 509
- CYRUS SCHAYEGH *The Development of Social Insurance in Iran: Technical-Financial Conditions and Political Rationales, 1941–1960* 539
- SOLI SHAVAR *Communications, Qajar Irredentism and the Strategies of British India: The Makran Coast Telegraph and British Policy of Containing Persia in the East (Baluchistan)—Part II* 569

REVIEWS

- ROKSANA BAHRAMITASH *Minoo Moallem, Between Warrior Brother and Veiled Sister: Islamic Fundamentalism and the Politics of Patriarchy in Iran* 597
- ACS PEACOCK *M.R. Izady, Prince Sharaf al-Din Bitlisi, The Sharafnâma, or, the History of the Kurdish Nation—1597—Book One* 600
- DAVID J. ROXBURGH *Jon Thompson and Sheila R. Canby (Eds.), Hunt for Paradise: Court Arts of Safavid Iran 1501–1576* 603
- KAMYAR ABDI *Peter Magee, Excavations at Tepe Yabya, Iran 1967–1975: The Iron Age Settlement* 606
- ARASH KHAZENI *Amin Saikal, Modern Afghanistan: A History of Struggle and Survival* 608
- MOOJAN MOMEN *Heinz Halm, Shi'ism* 611

- MISAGH PARSA Nikki R. Keddie, *Modern Iran: Roots and Results of Revolution* 612
- J.T.P. DE BRUIJN Fritz Meier, *Nachgelassene Schriften herausgegeben von Gudrun Schubert. Band 2 Die schöne Mahsatī. Der Volksroman über Mahsatī und Amir Ahmad* 615
- FARIDEH FARHI Nader Barzin, *L'Iran Nucleaire* 618
- CHARLES MELVILLE John Limbert, *Shiraz in the Age of Hafiz: The Glory of a Medieval Persian City* 621
- PRODS OKTOR
SKJÆRVØ Ludwig Paul (Ed.), *Persian Origins – Early Judaeo-Persian and the Emergence of New Persian. Collected Papers of the Symposium, Göttingen 1999* 624

بیشتر نک. دایرة المعارف فارسی). نویسنده بر این باور است که ماهیت مهاجرت علمای جبل عامل کاملاً ناشناخته مانده است، از سوی دیگر تبعیضی که عثمانی‌ها علیه شیعیان روا می‌داشتند سبب شد که علما به حکومت صفویه پناهنده شوند. این مقاله در واقع تحلیلی است بر مبنای گزارش‌های عبدالصمد عاملی که در آن تجربیات خود را به استادش زین‌الدین عاملی شرح داده است.

«کیارستمی و زیبایی‌شناسی شعر مدرن فارسی» عنوان مقاله‌ی خاطره‌شیبانی است. به نظر وی در فیلم‌های کیارستمی، رویکردی به زیبایی‌شناسی شعر مدرن فارسی دیده می‌شود، و در آن‌ها خاصه از اشعار فروغ فرخزاد و سهراب سپهری سیاست‌زدایی می‌شود. وی با نقش دادن به هنرپیشه‌های غیر حرفه‌ای و بچه‌ها (فی‌المثل در فیلم خانه دوست کجاست؟) رویکردی کمینه‌گرا را به کار می‌گیرد. او شاعر و فیلسوفی است که فیلم‌های شاعرانه خود را با کمک دوربین می‌نویسد.

مقاله سوم را کوروش شایق درباره توسعه بيمه اجتماعی در ایران نوشته است. سولی شاهوار درباره ارتباطات و انضمام‌طلبی قاجاریه مقاله مبسوطی تألیف کرده است. افزون بر این‌ها، در این شماره یازده کتاب نقد و بررسی شده است که از آن میان می‌توان به معرفی کتاب شرف‌نامه یا تاریخ ملت کُرد اشاره کرد. شکار بهشت (درباره هنر دوران صفویه) دیگر کتابی است که دیوید رکس بروخ به تجزیه و تحلیل آن پرداخته است.

شیعه‌گری تألیف هنز هالم از دیگر کتابهای مهمی است که مروجان مومین آن را بررسی کرده است. وی می‌گوید که متن آلمانی این کتاب در سال ۱۹۸۷ چاپ شد و متن انگلیسی در سال ۱۹۹۱ و بعد از آن انتشارات کلمبیا در سال ۲۰۰۴ آن را منتشر کرد. به هر حال به نظر ناقد با مطالعه این کتاب خواننده با مقدمه‌ای جامع درباره تشیع آشنا می‌شود و بهتر بود که اسم کتاب تاریخ تشیع انتخاب می‌شد. از سوی دیگر، مؤلف بر این باور است که اگرچه اشتباهاتی در کتاب دیده می‌شود، به رغم این و در پاره‌ای از ترجمه‌ها و اصطلاحات عربی و فارسی، تردیدهایی وجود دارد و پاره‌ای از اعلام درست ثبت نشده است (به جای کاشفی، کاشتی آمده است و کذا). به رغم این اشتباهات که به کتاب راه یافته است که در اغلب کتاب‌ها چنین اشتباهاتی دیده می‌شود، برای کسانی که به جست و جوی کتابی کم حجم و پر محتوا هستند، این کتاب در حوزه تاریخ شیعه می‌تواند مفید باشد.

ایران مدرن: ریشه‌ها و پیامدهای انقلاب کتابی است از نیکی کدی که در این شماره میثاق پارسا آن را به نقد کشیده است. وی معتقد است که نیک کدی و نیز آبراهامیان بر دانشجویان و محققان ایران تأثیر زیادی داشته‌اند. و از این‌ها گذشته در هر فصل از کتاب، مؤلف، مشخصه‌های سیاسی - اقتصادی و تاریخی ساختار اجتماعی ایران را به دست می‌دهد و پس از آن درباره پیشرفت‌های خاص مربوط به آن دوره بحث می‌کند.

کدی استدلال می‌کند که امریکایی‌ها با کودتا علیه مصدق و سرنگونی رژیم ملی‌گرای او

تغییرات وسیعی در وضعیت سیاسی و اقتصادی ایران فراهم آوردند و راه را برای انقلاب صاف کردند. در سال‌های بعد از آن، ایالات متحده، قدرت اقتصادی و نظامی مسلط در ایران بود و شاه که در آن سالها جوانی بیش نبود، سیاست‌های خشونت‌آمیز و دیکتاتوری را پیشه گرفت و حکومت‌های غربی که می‌خواستند پیمان‌های سیاسی و اقتصادی خودشان را با شاه حفظ کنند از شاه و سیاست خشونت بار او حمایت کردند. میثاق پارسا به رغم اینکه با تأویل و تفسیر نیکی کدی از انقلاب موافق نیست، اما در نظر او این تحلیل انقلاب و تاریخ ایران بسیار می‌تواند مفید باشد، و از این نظر برای دانشجویان و محققان ایران فرصت مغتنمی است که تحلیل گرانی مثل نیکی کدی به تحلیل جامعه و تاریخ ایران می‌پردازند.

شیراز در دوران حافظ: شکوه شعر ایرانی در قرون وسطی، عنوان کتابی است از جان لیمبرت که چارلز ملویل آن را در این شماره مطالعات ایرانی نقد و بررسی کرده است. این کتاب بنا به گفته ملویل در باب حافظ نیست و از این رو مطالبی درباره همعصران او چون عبید زاکانی و خواجه‌ی کرمانی در آن نمی‌یابیم. اغلب این کتاب درباره شهر حافظ است و در آن اطلاعات وسیعی درباره شیراز به دست می‌آوریم. این کتاب نه تنها کتابی عالی در باب شیراز است بلکه در آن درباره ایران سده چهاردهم هم اطلاعات با ارزش و جامعی می‌توانیم بیابیم.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

آزایا برلین

مجوس شمال

یوهان کتورک هامان و خاستگاه‌های عقل‌ناباوری جدید

رضا رضایی

نسترمال